

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра української літератури, українознавства та методики їх навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
української літератури,
українознавства та

методики їх навчання

Н. П. Сивачук

« 27 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ3.3.17 ЕТНОПЕДАГОГІКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта. Дошкільна освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Етнопедagogіка» для студентів спеціальності
013 Початкова освіта

Розробник: докт. пед. наук, професор кафедри української літератури, українознавства та
методики їх навчання Йовенко Л. І.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української літератури, українознавства
та методики їх навчання

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри української літератури, українознавства та методики їх
навчання

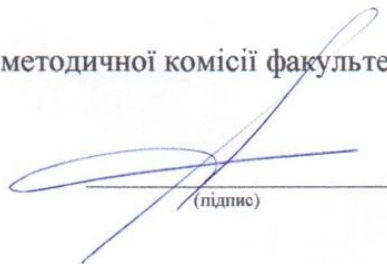

(підпис)

(Сивачук Н. П.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії
факультету початкової освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>013 Початкова освіта</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 год.		6-й	5-6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	18 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	–
		Вид контролю:	
залік	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33/67

для заочної форми навчання – 10/90

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування у студентів таких компетентностей:

ЗК 2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК 7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням(або дітям раннього і дошкільного віку) різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

Завдання курсу: ознайомлення студентів з теоретичними засадами та історією національної української етнопедагогіки; розширення і поглиблення знань студентів про принципи та засоби виховного процесу; правильне розуміння студентом сутності та мети сімейного виховання українців, формування особистості студента як професійного першовихователя; поглиблення знань майбутніх педагогів про національні традиції, звичаї, обряди, свята, фольклорну спадщину тощо; ознайомлення студентів з передовим педагогічним досвідом використання народнопедагогічних принципів у навчально-виховному процесі сім'ї і зазальних закладів освіти; надихання дітей та молоді на збереження духовних надбань рідного народу, виховання високосвідомих представників української нації, носіїв і творців національної культури.

Очікувані результати навчання:

ПРН 18. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

3. Мова навчання:

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. УКРАЇНСЬКА ЕТНОПЕДАГОГІКА – ОСНОВА ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ДОСВІДУ НАРОДУ

Тема 1. Зміст і завдання курсу «Етнопедagogіка»

Сутність поняття «етнопедagogіка». Основні завдання курсу. Педагогічні погляди українського народу на виховання дітей у дослідженнях вітчизняних учених.

Тема 2. Народно-педагогічні погляди українців на виховання дітей

Основні фактори народного виховання. Засоби та методи виховання. Основні принципи і засоби української етнопедagogіки. Самовиховання в житті людини. Етнопедagogіка - основа сучасної національної системи виховання.

Тема 3. Генеза української етнопедagogіки. Виховний ідеал українця на різних етапах історії

Поняття «виховний ідеал». Чесноти досконалої людини. Виховний ідеал українця за часів Київської Русі. Ідеал людини в українській козацькій педагогіці. Образ досконалої людини у к. 19 – на поч. 20 ст. Виховний ідеал українця у др. пол. ХХ ст. Сучасний ідеал українського національного виховання. Дослідження Г.Ващенко, В. Яніва.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. НАПРЯМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Тема 4. Розумове виховання в українській етнопедagogіці

Український народ про роль знань, мудрості та розуму. Завдання розумового виховання. Народні принципи набуття знань. Шляхи і засоби розумового виховання в українській етнопедagogіці. Відомі етнографи про розумове виховання в українській родині.

Тема 5. Трудове виховання в українській етнопедagogіці

Народ про працю як першооснову життя і провідний засіб виховання. Завдання трудового виховання, його основні етапи і засоби. Народнопедagogічні вимоги до організації трудового виховання дітей. Ніна Заглада про трудове виховання у праці «Побут селянської дитини». Р. Чмелик про виховання дітей працею.

Тема 6. Моральне виховання в українській етнопедagogіці

Мораль і духовність в українській етнопедagogіці. Завдання морального виховання. Основні принципи морального кодексу народу. Методи, засоби і прийоми морального виховання. Праця Є.Шестуна «Православна сім'я».

Тема 7. Естетичне і фізичне виховання в українській етнопедagogіці

Суть естетичного народного виховання, його завдання. Система естетичного виховання і засоби естетичного впливу на особистість. Фізичне

виховання і його завдання в українській народній педагогіці. Аспекти фізичного виховання, його засоби в українській етнопедагогіці. Є. Грицак про фізичний розвиток дитини. Вікова періодизація дітей у дослідженні Марка Грушевського «Дитина у світогляді українського народу». Козацька система тілесного виховання.

Тема 8. Родина – основний осередок виховання української дитини

Українська етнопедагогіка про роль, завдання, функції сім'ї. Народний ідеал сім'ї. Сутність поняття «родинне виховання». Етнолінгвістичний зміст кореня «род». Провідні завдання, функції та принципи родинного виховання. Напрями родинного виховання. Новітні перспективи сімейного виховання у XXI столітті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СТРУКТУРА ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Тема 9. Українська козацька педагогіка

Сутність, специфіка, завдання козацької педагогіки. Козацька духовність, її ознаки, компоненти й особливості. Шляхи впровадження козацької педагогіки і формування козацької духовності. Праця В. Кузя «Українська козацька педагогіка і духовність».

Тема 10. Виховний потенціал народних традицій

Народний календар, його виховні потенції та філософські основи. Виховні традиції народного календаря. Дитина як учасник зимових, весняних, літніх і осінніх свят. Наслідування дітьми родинних звичаїв і обрядів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с. р.		л	с	лаб.	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Українська етнопедagogіка – основа освітньо-виховного досвіду народу												
Тема 1. Зміст і завдання курсу «Етнопедagogіка»	14	2	2	–	–	10	12	1	1	–	–	10
Тема 2. Народно-педagogічні погляди українців на виховання дітей	14	2	4	–	–	8	16	1	1	–	–	14
Тема 3. Генеза української етнопедagogіки. Виховний ідеал українця на різних етапах історії	14	2	4	–	–	8	14	–	–	–	–	14
Разом за змістовим модулем 1	42	6	10	–	–	26	42	2	2	–	–	38
Змістовий модуль 2. Напрями української етнопедagogіки												
Тема 4. Розумове виховання в українській етнопедagogіці	12	2	2	–	–	8	14	1	1	–	–	12
Тема 5. Трудове виховання в українській етнопедagogіці	12	2	2	–	–	8	13	1	–	–	–	12
Тема 6. Моральне виховання в українській етнопедagogіці	12	2	2	–	–	8	13	–	1	–	–	12
Тема 7. Естетичне і фізичне виховання в українській етнопедagogіці	12	2	2	–	–	8	12	–	–	–	–	12
Тема 8. Родина – основний осередок виховання української дитини	16	2	2	–	–	12	12	–	–	–	–	12
Разом за змістовим модулем 2	64	10	10	–	–	44	64	2	2	–	–	60
Змістовий модуль 3. Структура етнопедagogіки												
Тема 9. Українська козацька педагогіка	14	2	2	–	–	10	14	2	2	–	–	10
Разом за змістовим модулем 3	14	2	2	–	–	10	14	2	2	–	–	10
Усього годин	120	18	22	–	–	80	120	6	6	–	–	108
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	120	18	22	–	–	80	120	6	6	–	–	108

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Зміст і завдання курсу «Етнопедагогіка»	2	1
2.	Народно-педагогічні погляди українців на виховання дітей	4	1
3.	Генеza української етнопедагогіки	4	–
4.	Розумове виховання в українській етнопедагогіці	2	1
5.	Трудове виховання в українській етнопедагогіці.	2	–
6.	Моральне виховання в українській етнопедагогіці	2	1
7.	Естетичне виховання в українській етнопедагогіці	2	–
8.	Родина – основний осередок виховання української дитини	2	–
9.	Українська козацька педагогіка	2	2
Всього		22	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Громадянськість і громадянське виховання в педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського.	8	10
2	Етновиховний зміст міфічних образів	8	12
3	Педагогіка українознавства як одна з основ національного реформування загальноосвітньої школи	8	12
4	Українська етнопедагогіка про вчителя. Професіограма сучасного вчителя Нової української школи.	8	12
5	Фундатори національного виховання	8	12
6	Виховний потенціал народних традицій	10	12
7	Народна дидактика	10	12
8	Зміст та засоби виховання в елітарних родинах Уманщини	10	12
9	Народно-педагогічний досвід українських елітарних родин	10	14
Разом		80	108

8. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, метод проблемного навчання, самостійна робота

студентів, розв'язування творчих завдань, інтерактивні методи навчання, рольові ігри тощо.

9. Методи контролю

Усне опитування, письмовий експрес-контроль, письмове тестування, виконання письмових завдань, перевірка виконання самостійної роботи, вирішення проблемних задач, підготовка презентації, самооцінювання, взаємооцінювання, залік.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

№ п/п	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
Обов'язкові бали		
1.	Виступ на семінарському занятті, участь в обговоренні питань семінару.	0-5 балів
2.	Виконання та захист лабораторних робіт.	0-5 балів
3.	Розв'язування задач, виконання вправ.	0-5 балів
4.	Вчасне виконання модульних контрольних заходів.	0-3 балів
5.	Підсумковий контроль.	0-20 балів
6.	Інші види робіт, передбачені навчальною програмою.	Згідно з розробленими програмами

За вибором студента		
1.	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни).	1-7 балів
2.	Участь у турі олімпіади ВНЗ.	7 балів
3.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції.	7 балів
4.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт.	8 балів
5.	Участь у всеукраїнській предметній олімпіаді.	10 балів
6.	Підготовка студентського науково-дослідного проекту у форматі програми Microsoft PowerPoint.	до 15 балів

Заохочувальні бали		
1.	Отримання авторського свідоцтва або патенту на винахід за напрямом навчальної дисципліни.	20 балів
2.	Публікація статті у фаховому виданні за напрямом навчальної дисципліни.	15 балів
3.	Призове місце на всеукраїнській предметній олімпіаді.	20 балів
4.	Призове місце на університетській предметній олімпіаді.	20 балів
5.	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5 балів

Ступінь опанування теоретичними знаннями курсу “Українознавство”;

- Рівень осмислення студентами здобутих знань;
- Ступінь розвитку в студентів творчого мислення, сформованості власного погляду та критичного ставлення до інформації;
- Оволодіння вміннями та навичками роботи з фольклорними текстами та різними джерелами інформації.

Оцінка «відмінно» ставиться, коли:

- студент упевнено оперує обсягом навчального матеріалу і застосовує його для розв’язання проблем;
- самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;
- може характеризувати та аналізувати історико-етнографічну інформацію;
- співвідносити події та процеси за періодами на основі наукової періодизації етнографічної та історичної наук;
- знає історіографію розглянутих проблем;
- студент виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати матеріал, наводити чисельні приклади;
- вільно користується наочністю;
- набрав 90-100 балів (А).

Оцінка «добре» ставиться у випадках, якщо:

- студент загалом володіє обсягом навчального матеріалу;
- здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні теоретичні й фактологічні положення, явища, але відповідь може бути не зовсім змістовною, цілісною, послідовною, містити деякі фактологічні помилки, неточності;
- студент робить незначні помилки, користуючись наочністю;
- не завжди може правильно зробити висновок, добрати переконливі аргументи;
- дає загальну характеристику подій (причини, наслідки, значення);
- встановлює послідовність подій, характеризує причинно-наслідкові зв’язки між ними;
- набрав 75-89 балів (ВС).

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо:

- студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні;
- може репродуктивно відтворити незначну частину теоретичного й фактологічного матеріалу;
- виявляє знання і розуміння окремих положень курсу;
- вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки;
- визначає окремі ознаки подій, встановлює їх послідовність;

- не зовсім точно використовує і характеризує наочність.
- набрав 60-74 бали (OE).

Оцінка “незадовільно” ставиться у таких випадках:

- коли студент дуже слабо володіє навчальним матеріалом, нездатний елементарно розпізнавати і відтворити окремі факти, явища, події;
- впізнає постать чи подію лише за детальним описом;
- не визнає послідовності подій;
- відсутні навички роботи з наочністю;
- відповідь має уривчастий, незакінчений, незмістовний характер;
- відсутня здатність викласти думку на елементарному рівні;
- вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні “так – ні”);
- набрав 35-59 балів (PX), є можливість повторного перескладання;
- якщо студент набрав 1-34 балів, ставиться оцінка незадовільно з обов'язковим повторним курсом (P).

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3		
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	МК	100
10	10	10	7	7	7	7	7	10	25	

Навчальні досягнення студента з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, ІНДЗ, підсумковий контроль) оцінюються кількісно відповідно до шкали, наведеної в «Тимчасовому положенні про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців» в Уманському педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за сис. В УДПУ
А	Відмінно – відмінне виконання, можливо з незначною кількістю помилок	5	90-100%
В	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	82-89%
С	Добре – правильна робота з певною кількістю помилок	4	75-81%

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю помилок	3	69-74%
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	3	60-68%
FX	Незадовільно – потрібно доопрацювати а прездачу	2	35-59%
F	Незадовільно - обов'язковий повторний курс	2	1-34%
ABCDE	Зараховано		60-100%
FXF	Не зараховано		1-59%

12. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, нормативні документи, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації.

13. Рекомендована література

Базова

1. Алексєєнко Т. Ф. Батьківська стратегія: Первинна соціалізація дитини у родинному середовищі // Дошкільне виховання. – 1997. – № 6. – С. 12–13.
2. Бартник Ч. С. Тайна подружжя // Греко-католицький церковний календар, 1992. – Крехів, 1992. – 74 с.
3. Болтарович З. Традиції сімейного виховання // Народна творчість та етнографія. – 1993. – № 2. – С. 16–24.
4. Буасло В. Казка в системі національного виховання (дискусійна) // Радянська освіта. – 1929. – № 12. – С. 41–44.
5. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава: Ред. газети “Полтавський вісник”, 1994. – 190 с.
6. Виховання молодого покоління на принципах християнської моралі у процесі духовного відродження України. – Острог: Академія, 1998. – 444 с.
7. Вихрущ А. В. Криза педагогічної науки і основи християнства // Моральна цінність християнства і відродження національної школи. – К. – Тернопіль, 1995. – С. 23–24.
8. Воропай О. Звичаї нашого народу: У 2-х ч. – К., 1993. – 579 с.
9. Герус Л. Українська народна іграшка. – Львів, 2004. – 262 с.
10. Гринів О. Виховний ідеал українця в науковій спадщині Володимира Яніва та Григорія Ващенка // Народознавчі зошити. – 1995. – № 4. – С. 193–197.
11. Грицак Є. Дитина в українських народних повір'ях і в народному лічництві // Неопалима купина. – 1995. – С. 75–100.

12. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу: Матеріали з полудневої Київщини, зібрав Мр. Г., обробив др. Зенон Кузеля // Матеріали до українсько-руської етнології. – Т. 8. – Львів, 1906. – 220 с.
13. Довженок Г. В. Український дитячий фольклор. – К., 1981. – 268 с.
14. Заглада Н. Побут селянської дитини: Матеріали до монографії с. Старолісся. – К., 1929. – 180 с.
15. Іванишин В., Радевич Я., Винницький І. Мова і нація. – Дрогобич, 1994. – 218 с.
16. Киричук О. І. Виховний ідеал у контексті української ментальності // Нові технології навчання. – К., 1997. – Вип. 19. – С. 11–17.
17. Кісь О. Архаїчні та християнські чинники формування образу жінки в народному світогляді // Народознавчі зошити. – 2003. – № 1–2. – С. 147–151.
18. Коменский Я. А. Материнская школа // Избр. пед. соч.: В 2-х т. – М.: Педагогика, 1982. – Т. 1. – С. 201–242.
19. Кравець О. М. Сімейний побут і звичаї українського народу: Історико-етнографічний нарис. – К.: Наукова думка, 1966. – 198 с.
20. Кузь В. Г. Материнська школа: виховання в родині // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 4. – С. 125–131.
21. Кузь В. Г., Руденко Ю. Д., Сергійчук З. О. Основи національного виховання. Концептуальні положення. – Умань, 1993. – 109 с.
22. Литвинів С. Учитель і весняна антирелігійна кампанія // Радянська освіта. – 1929. – № 4. – С. 37–44.
23. Лосев А. Ф. Из ранних произведений. – М.: Изд-во “Правда”, 1990. – 655 с.
24. Мельничук П. Християнська родина, батьки і діти. – Мюнхен, 1954. – 172 с.
25. Мовчан П. М. Мова явище космічне: Ессе, літературно-критичні статті. – К.: Всеукр. тов-во “Просвіта”, 1994. – 168 с.
26. Найден О. С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. – К.: АртЕк, 1999. – 256 с.
27. Народне дитинознавство. – К., 1991. – 48 с.
28. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня.
29. Номис М. Українські приказки, прислів'я і таке інше. – К.: Либідь, 1993. – 765 с.
30. Песталоцци И. Г. По поводу правильного воспитания детей // Изб. пед. соч.: В 3-х т. – Т. 1. – М., 1961. – С. 207–213.

31. Русова С. З біжучого життя (На з'їзді жіночої освіти й родинного виховання) // Світло. – 1913. – № 5. – С. 56–62.
32. Сивачук Н. Дерево життя в українській міфології // Гуманітарні науки: проблеми, пошуки, перспективи: Зб. наук. праць. – К., 2000. – С. 124–130.
33. Сивачук Н. Збагачення мовленнєвого етикету школярів засобами пареміографії // Початкова школа. – 1997. – № 4. – С. 24–26.
34. Сивачук Н. Український дитячий фольклор: Підручник. – К.: Деміур, 2003. – 288 с.
35. Стельмахович М. Українське дитинознавство. – К., 1992. – 29 с.
36. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1996. – 288 с.
37. Сухомлинський В. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1978. – 263 с.
38. Сявавко Є. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К., 1974. – 151 с.
39. Ткач М. Імена предків, мова // Джерело роду. – К., 1995. – 105 с.
40. Топоров В. “Світове дерево”: універсальний образ міфопоетичної свідомості // Всесвіт. – 1977. – № 6. – С. 176–193.
41. Українська родина: Родинний і громадський побут / Упорядник Лідія Орел. – К.: Вид-во імені Олени Теліги, 2000. – 424 с.
42. Флоренский П. А. Имена: Сочинения. – М.: ЗАО ЕКСМО – Прес., Харьков: Фолио, 1998. – 912 с.
43. Цимбалістий Б. Родина і душа народу // Українська душа. – К., 1992. – С. 66–96.
44. Чмелик Р. П. Мала українська селянська сім'я другої половини ХІХ – початку ХХ ст. (структура і функції). – Львів, 1999. – 142 с.
45. Шептицький А. Християнська родина: Пастирський лист до духовенства і вірних Станіславської єпархії // Твори Слуги Божого митрополита Андрея Шептицького – Торонто, 1965. – Т. 1. – С. 39–40.
46. Шестун Е. Как жить по-православному. – Самара, 1997. – 270 с.
47. Юнг К.-Г. Аналитическая психология и психотерапия / Сост. и общая редакция В.М. Лейбина. – СПб: Питер, 2001. – 512 с.
48. Янків Т. Релігійні основи родини // Греко-католицький церковний календар. – Крехів, 1992.

Допоміжна

1. Ашурко Ю. Який батько – такий син! // Рідна школа. – 1999. – № 7–8. – С. 65–66.

2. Бакіна Т. Загадка у фольклорному репертуарі сучасних школярів // Народознавчі зошити. – 1996. – № 6. – С. 377–382.
3. Березовський І. П. Українські народні загадки // Український фольклор: Критичні матеріали. – К., 1978.
4. Біблія в духовному розвитку особистості // Дошкільне виховання. – 1998. – № 8. – С. 6–7.
5. Боришевський М. Праця в становленні громадянина // Початкова школа. – 1997. – № 2. – С. 14–16.
6. Ващенко Г. Ідеал людини в українській народній пісні // Народна творчість та етнологія. – 1994. – № 5–6. – С. 53–65.
7. Ващенко Г. Народна пісня і етнопедagogіка України // Народна творчість та етнологія. – 2001. – № 1–2. – С. 30–36.
8. Гаврилюк Н. Народження дитини // Українська родина. – К., 2000. – С. 69–81.
9. Гайова Є. Дитина в обрядах і звичаях на Мукавщині // Українська родина. – К., 2000. – С. 92–96.
10. Гвоздевич С. Родильна обрядовість українців // Народознавчі зошити. – 1997. – № 2. – С. 111–123.
11. Герус Л. Художні особливості народної іграшки з дерева // Народознавчі зошити. – 1995. – № 4. – С. 215–220.
12. Герус Л. Художні особливості української народної іграшки з дерева // Народознавчі зошити. – 1995. – № 5. – С. 294–300.
13. Дунаєвська Л. Ф. Українська народна казка. – К.: Вища школа, 1987. – 271 с.
14. Закувала зозуленька: Антологія української дитячої творчості. – К., 1989. – 378 с.
15. Замашкіна К. Педагогічні ідеї Я. Коменського // Початкова школа. – 2000. – № 3. – С. 18–21.
16. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. Історико-релігійна монографія. К.: АТ “Обереги”, 1992. – 424 с.
17. Калуська Л. Валеологічна етнопедagogіка // Дошкільне виховання. – 1998. – № 9. – С. 18–19.
18. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: [У 3-х кн., 6-ти т.]. – Факс. Вид. – К.: АТ “Обереги”, 1994.
19. Крамар Р. Родильні та христильні звичаї Галицького Поділля // Українська родина. – К., 2000. – С. 83–88.
20. Марчик М. Трансформація символу Світового дерева // Народознавчі зошити. – 1995. – № 1. – С. 437–441.

21. Матвієнко Н. Колискова – пісня матері // Початкова школа. – 1994. – № 1. – С. 5–7.
22. Мельничук Н. Елементи народної моралі у зв'язку з історичним типом сім'ї // Народознавчі зошити. – 1994. – № 4. – С. 241–245.
23. Морозов В. Язык, понятный всем на земле // Наука и жизнь. – 1980. – № 10. – С. 55–58.
24. Мосіяшенко В. Рідна мова в педагогічній системі К.Д. Ушинського // Початкова школа. – 2002. – № 4. – С. 75–76.
25. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма. – К.: Либідь, 1996. – 176 с.
26. Панчук О. Нащо й ліпший клад, якщо в сім'ї лад (сімейні морально-етичні принципи в українському фольклорі) // Берегиня. – 2002. – № 2. – С. 21–27.
27. Рибаків Б. А. Язычество древних славян. – М.: Русское слово, 1997. – 780 с.
28. Свирида Р. Щоб було дитя щасливе // Українська родина. – К., 2000. – С. 106–111.
29. Семенюк М. Колискові як творчість роду // Берегиня. – 1999. – № 1. – С. 29–38.
30. Семенюк М. Ой ти, котику-рябку (Колискові та забавлянки як творчість матері) // Берегиня. – 1998. – № 3–4. – С. 53–57.
31. Сивачук Н. Українська поезія пестування. – К.: Деміург, 2003. – 47 с.
32. Скуратівський В. Мамина пісня // Літературна Україна. – 1984. – 12 липня. – С. 8.
33. Скуратівський В. Русалії. – К.: Довіра, 1996. – 734 с.
34. Словник символів / За заг. ред. О.І. Потапенка, М.К. Дмитренка. – К.: Редакція часопису “Народознавство”, 1997. – 156 с.
35. Сухомлинський В. Мікроклімат вашого дому // Твори в 5 т. Т. 5. – К.: Дніпро, 1978. – С. 414–418.
36. Храмова В. До проблеми української ментальності. Замість передмови // Українська душа. – К., 1992. – С. 29–47.
37. Чумарна М. І. Мандрівка в українську казку. – Львів: Каменяр, 1994. – 56 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ) (див. література).
2. Поглиблюють інформацію про особливості педагогічної професії та організацію навчально-виховного процесу у вузі матеріали, розміщені на веб-сторінках:

1. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
2. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.
3. www.tnpu.edu.ua – веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.